

Zprávy, informace, oznámení

Pamětní stříbrná mince

K oslavám 200. výročí narození Františka Palackého se připojuje Česká národní banka vydáním pamětní stříbrné dvousetkorunové mince. Dnem 10. 6. 1998 bude tato mince dána do oběhu. Jejím vydáním má být široké veřejnosti připomenut význam Františka Palackého jako českého historika, filozofa a politika, zakladatele novodobého českého dějepiscetví, organizátora české vědy, kultury a společenského života a předního ideologa českého národního obrození.

Vydání pamětní mince je po technické stránce velmi náročná a zdlouhavá práce. Na začátku každé přípravy pamětní mince, popřímo-li schválení tematického záměru, je vyhlášení celostátní neomezené anonymní soutěže na získání uměleckého návrhu. Soutěž byla vyhlášena již v listopadu 1996 prostřednictvím tisku a rozesláním soutěžních podmínek členům Asociace výtvarných umělců – medailérů. Návrhy předložené v soutěži vyhodnotila v dubnu 1997 Komise pro posuzování návrhů na české peníze, která je složena ze zástupců České národní banky, vybraných umělců i teoretiků výtvarného umění. Jednání komise se účastnil zástupce mincovny, ve které se pamětní mince razí. Současně byl přítomen odborný poradce z Historického ústavu AV. Přizvaný poradce z Hodslavic se pro pracovní zaneprázdnění ze zasedání komise omluvil.

Čestný doktorát udělen nebude

Vědecká rada Filozofické fakulty UP na svém posledním zasedání 20. 5. 1998 projednávala mimo jiné návrh na udělení čestného doktorátu Adamu Michnikovi. Jak pro Žurnál UP uvedl děkan FF UP doc. PhDr. V. Řehan, po posouzení návrhu rozhodla Vědecká rada FF UP o jeho zamítnutí, a to z toho důvodu, že neshledala konkrétní vztah A. Michnika – jinak všeobecně uznávané významné osobnosti mezinárodního věhlasu – k Univerzitě Palackého v Olomouci.

-mav-

Jen několik řádků

Causa

Některé causy končí vyřešením či prostým upadnutím v zapomnění. Ty, které se – neuzavřené – v pravidelných cyklech vrací, mají jednu nepřijemnou vlastnost: otravují život jak přímým účastníkům (jsou nuceni být neustále ve střehu a připraveni se obhájit), tak těm, kteří čekají na jejich rozuzlení (cítí apatii tam, kde očekávají zásadní postoje).

O původnosti disertační práce dr. J. Honajzra se v průběhu posledních několika let objevily pochybnosti už několikrát, dosud se však případní zájemci o konečný verdikt nedověděli nic definitivního. Zatím poslední fáze této causy se patrně odehrává na půdě Univerzity Palackého, kde J. Honajzr doktorát získal: v nedávné době obdržel rektor UP písemné podklady zpochybňující kvalitu uvedené práce a předal je k projednání Vědecké radě FF UP. Ta se podle posledních informací k tomuto materiálu vyjádří na svém příštím zasedání, tj. v září 1998.

Zbývající čas tak skýtá šanci utřídit dostupná fakta a s jasně formulovanými postoji tuto causu uzavřít. Bezpochyby by se v konečném důsledku ulevilo všem – s výjimkou lhostejných. Na ty však snad ohledy brát netřeba.

V. Mazochová

Komise v rámci tříkolového hodnocení vybírala z 23 podání, jejichž autoři se bez výjimky soustředili v různém výtvarném i charakterizačním pojetí na portrét Františka Palackého. Komise při hodnocení kladla důraz nejen na požadavky výtvarné a technické, ale i na portrétní a dokumentační. V závěrečném rozhodnutí pak udělila jednu I. sníženou cenu a jednu II. cenu, III. cena udělena nebyla. Po otevření obálek bylo zjištěno, že autorem vítězného návrhu je akademický sochař Vladimír Oppl (autor několika pamětních mincí a současně 50 hal a 20 Kč mince), který nejlépe zachytil Palackého tvář, odvolávaje se na realistické tradice 19. století.

Pamětní mince se vydává ve dvojnásobném provedení ražby při zachování stejného obrazu mince. Jedná se o klasické běžné provedení a zvláštní špičkové provedení tzv. proof pro náročné sběratele numismatiky nebo pro ty, kteří si chtějí dopřát exkluzivní drobnou plastiku s tematickým zaměřením. Rozdíl mezi mincemi v běžném a proofovém provedení je v kvalitě povrchové úpravy. Zatímco u běžné kvality je mincovní pole i reliéf leštěn stejně, u mincí proof je mincovní pole vyleštěno do vysokého zrcadlového lesku a reliéf je matován, čímž se dosahuje vynikajícího kontrastu. Rozdílňá je i hrana u obou mincí, u běžné kvality je vroubkovaná, u proof kvality je hladká s vlysovaným textem „ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA + Ag 0,900 + 13g + “. Běžná mince je adjustována do průhledného kulatého pouzdra z umělé hmoty. Mince proof je v tomto pouz-

dře ještě vložena do modré šperkařské krabičky.

Pamětní mince „Palacký“ je tak jako všechny české mince ražena ve 200 Kč nominální hodnotě, při zachování stejných technických parametrů v běžném i proofovém provedení. Mince jsou raženy ze slitiny obsahující 900 dílů stříbra a 100 dílů mědi. Jejich hrubá hmotnost je 13 g, průměr 31 mm a síla 2,4 mm. Obdobně jako u každé ražby pamětních mincí je povolena odchylka v průměru 0,1 mm, v síle 0,15 mm v hmotnosti 0,26 g nahoru a v obsahu stříbra nahoru 1%.

Na lící straně (averzu) mince je umístěn velký státní znak s mírným posunutím k hornímu okraji. Název státu „ČESKÁ REPUBLIKA“ je v neuzavřeném opisu (při okraji mince). Nominální hodnota mince „200 Kč“ je umístěna ve dvou řádcích nad státním znakem. Rubovou stranu mincovního pole vyplňuje profilový portrét Palackého s pohledem vlevo, který rozděluje jméno zobrazeného. Před portrétem je „FRANTIŠEK“ za ním „PALACKÝ“. Letopočty „1799–1999“ se nacházejí při dolním okraji mince ve dvou řádcích. Inicialy „VO“ akademického sochaře Vladimíra Oppla jsou umístěny vedle písmena „L“ ve slově „PALACKÝ“. Ražbu provedla Česká mincovna v Jablonci nad Nisou, jejíž značka je umístěna na lící straně mince uprostřed pod státním znakem.

Ke každé minci se zdarma přikládá tzv. katalogová karta pohlednicového formátu s technickými daty mince. Karta je světleokrové (meruňkové) barvy. Mince je vyobrazena stříbrně s plastickým reliéfem, technikou tzv. suché pečeti. Text je dvojjazyčný v češtině a angličtině. Pro běžné i proofové mince je samostatná karta.

A. Hrdá

Ze zasedání Vědecké rady UP

Na zasedání Vědecké rady UP dne 15. 6. 1998 byly schváleny návrhy na jmenování doc. MUDr. R. Kostřiči, CSc., profesorem pro obor otorinolaryngologie, doc. MUDr. J. Boučka, CSc., profesorem pro obor psychiatrie a doc. RNDr. S. Staňka, CSc., profesorem pro obor matematická analýza. Uvedené návrhy budou postupovány MŠMT ČR k dalšímu řízení. Vědecká rada UP neschválila návrh na jmenování doc. RNDr. J. Machové, CSc., profesorkou pro obor antropologie. Vědecká rada UP doporučila prorektorovi pro vědecko-badatelskou činnost věnovat zvýšenou pozornost předkládaným písemným podkladům pro jmenování profesorů a neúplně nebo nedostatečně návrhy, které plně nevystihují osobu kandidáta, nepředkládat. Zároveň byl prorektor vyzván, aby pro potřeby fakult formuloval požadavky na zpracování těchto materiálů.

Dále Vědecká rada UP projednala návrhy dvouoborového magisterského studia oboru žurnalistika, magisterského studia oborů anglická filologie, čínská filologie, japonská filologie, německá filologie, ruská filologie, odborná ruština pro hospodářskou praxi a návrh bakalářského studia oboru sociální práce na FF UP a doporučila, aby Akademický senát UP zřídil všech těchto oborů schválil.

Na svém zasedání se Vědecká rada zabývala také stanovením pravidel při přidělování vnitřních grantů UP v roce 1999. O jejich konečné úpravě přineseme informace v příštím čísle Žurnálu UP.

Rektor UP dále seznámil členy Vědecké rady UP se seznamem pracovníků, kterým bude udělena pamětní medaile UP.

Vědecká rada UP schválila jako kandidáta na proslovení přednášky k počtě J. L. Fischera v roce 1998 MUDr. Miroslava Holuba.

Ze zápisu ze zasedání VR UP vybrala -mav-

Soutěž o Cenu rektora UP

Rektor UP vyhlašuje soutěž o Cenu rektora UP za nejlepší studentskou nebo uměleckou práci v roce 1998 vydanou tiskem, nebo předloženou jako rukopis či umělecké dílo.

Cena rektora UP se uděluje za práce v oborech biomedicinských věd, matematiky, přírodních věd, pedagogických a psychologických věd, jazykovědy a literární vědy, věd o umění, muzikologie a ostatních společenských věd a za realizaci uměleckého díla.

V každém z uvedených oborů se uděluje jediná cena. Autor oceněné práce obdrží finanční odměnu ve výši 3 500 Kč formou mimořádného stipendia z centrálních prostředků UP. Cena nemusí být udělena v každém z vyhlášených oborů.

Přihlásit je možno seminární (ročníkové), diplomové a jiné studentské práce, popřípadě jejich ucelené části. Přihlášeny mohou být i práce, které se neúčastnily soutěže na fakultách.

Práce předkládají jejich autoři ve třech vyhotoveních ve standardní úpravě (pevně spojené listy) současně s vyjádřením konzultanta. Konzultant také navrhne dva oponenty. Realizace uměleckého díla může být doložena fotografickým, případně jiným záznamem. Práce se odevzdávají na úseku prorektora pro vědecko-badatelskou činnost UP.

Práce ucházející se o Cenu rektora UP se předkládají do 15. září 1998. Prorektor si vyžádá dva oponentské posudky, jimiž doplní materiály pro jednání komise.

Komise jmenovaná rektorem UP předložené práce posoudí a vybrané práce navrhne rektorovi UP k ocenění.

-kl-

Zprávy, informace, oznámení

Děkan Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci vypisuje

výběrové řízení

na místo laborantky pro Laboratoř růstových regulátorů PŘF UP

Podmínky:

- 1) ukončené středoškolské vzdělání v oboru chemik, biologie, zahradnictví, zemědělství či zdravotnictví,
- 2) práce se zvířaty, buněčnými, živočišnými (i nádorovými kulturami – odběr krve, nádorů, preparace zvířat, atd.),
- 3) vítána je praxe v laboratoři a znalost angličtiny.

Příhlašku doloženou osobním dotazníkem, životopisem, maturitním vysvědčením z posledních dvou let zašlete do čtyř týdnů po zveřejnění v tisku na osobní oddělení PŘF UP, tř. Svobody 26, 771 46 Olomouc.

-red-

Kolej v Černovíře

Vzhledem k tomu, že řada studentů, zejména těch, kteří se nedostali do pořadníku na ubytování v kolejích, se zajímá o další osud koleje Jablonského v Černovíře, podávám následující informaci:

Smlouvu o pronájmu s majiteli objektu v Černovíře, která byla pro univerzitu značně nevýhodná, vedení UP neobnovilo. Jak informovala ředitelka SKM v Žurnálu č. 27, počet míst pro ubytování na koleji se nesníží, vzhledem k výměně koleje Rošického se střední zdravotní školou a plánovaným úpravám koleje Chválkovice naopak počet míst pro ubytování na koleji vzroste.

Majitelé objektu v Černovíře vedou v současné době jednání s jazykovou školou LINGUA CENTRUM, která má zájem s nimi uzavřít podobnou smlouvu, jakou měla UP. Protože však pravděpodobně LINGUA CENTRUM neobsadí objekt celý, nabídné zbývající místa k volnému ubytování, zejména studentům UP. Vzhledem k tomu, že tato ubytovací místa nebudou UP finančně dotována, je třeba počítat s tím, že poplatky za ubytování budou vyšší než na kolejích; podle sdělení ředitele školy půjde o částku cca 1100 na měsíc. O volných místech na této ubytovně bude možno získat informace až po přijímacím řízení na jazykové škole LINGUA CENTRUM, Kateřinská 11, Olomouc, tel. 068-5224359.

RNDr. J. Tillich, CSc.,
prorektor UP pro studijní a pedagogické záležitosti

Nabídka zvláštní slevy

Firma Starman Bohemia – dodavatel zahraniční literatury (zejména USA, Anglie, Nizozemí, většina evropských nakladatelů) zaslala na adresu KUP – odd. akvizice následující nabídku:

Do 30. 6. 1998 firma Starman Bohemia poskytuje na každou objednávku knih z grantu zvláštní slevu 15%. Aby mohla být sleva uplatněna, musí být známo číslo grantu. Ti, kteří objednájí knihy nejméně za 15 000 Kč, budou mít výše uvedenou slevu až do konce roku 1998.

Adresa firmy: Starman Bohemia spol., s.r.o., Konviktská 24, 110 00 Praha 1, Staré Město, tel: (02) 2423 9684, fax. (02) 2423 1933, prague@starman.bohemia.net, http://www.starman.net.

-žač-

Přístup na INTERNET přes telefon

V rámci univerzitní sítě UPONET je umožněn zaměstnancům a studentům UP přístup na internet prostřednictvím telefonického spojení přímo z jejich domovů. Tato možnost, která existuje už několik roků, doznává v poslední době jistých změn. V souvislosti se zapojením UP do projektu TEN-34 CZ – vysokorychlostní akademické a vědeckovýzkumné sítě ČR – dochází k provozním změnám ve struktuře sítě UPONET.

Pro zkvalitnění přístupu ke službám internetu ze vzdálených počítačů vybavených modemem nebo fax/modemovou kartou prostřednictvím telefonních linek byl v síti UP instalován nový terminálový server. V průběhu prázdnin bude převeden provoz ze stávajícího terminálového serveru na nový. Pro uživatele se tato změna projeví pouze ve změně volaného telefonního čísla. Fyzicky je zařízení umístěno v objektu Teoretických ústavů LF UP na telefonním čísle 563 2890. Je-li volající v areálu Fakultní nemocnice, volí číslo 7 2890.

Uživatelé, kteří využívají pro připojení skripty, si budou muset změnit prompt terminálového serveru z dosavadního „CESNET“ na „UP“. Pro nové a ne zcela zkušené uživatele je problematika připojení přes telefon včetně práce se skriptu popsána v publikaci „Počítačová síť Univerzity Palackého a INTERNET“, vydané v roce 1997 Vydavatelstvím UP. Koncem prázdnin budou skripty, které připojení zjednodušují, vystaveny také na WWW stránkách Centra výpočetní techniky (<http://risic.upol.cz/>).

Všichni, kteří tuto možnost využívají, by měli co nejdříve přejít na nový způsob, protože přístup na zatím stávající zařízení bude v průběhu prázdnin zablokovan!

Na případné dotazy odpoví pracovníci CVT UP ing. Jaroslav Bič a RNDr. Aleš Říkovský.

RNDR. A. Říkovský,
CVT UP

Rekreační pobyty

V termínu již od 30. 6. 98 nabízí Správa kolejí a menz UP pro jednotlivce, skupiny i pro rodinnou rekreaci **pobyty ve středisku v Horním údolí**. Cenové relace jsou velmi přijatelné a pro zaměstnance UP a rodinné příslušníky je možné žádat příspěvky na rekreaci z FKSP. Objednávky na adrese: Úbytovací kancelář SKM UP, Šmeralova 12, 771 11, Olomouc, tel. – 522 6057.

-stach-

Možnost letního ubytování

Správa kolejí a menz UP nabízí za výhodných podmínek **letní ubytování** pro jednotlivce i kolektivy v době od 3. 7. 1998 do 10. 9. Ubytování poskytujeme nepřetržitě na jednotlivých recepčních koleji: kolej 17. listopadu, v areálu Envelopa (tř. 17. listopadu), kolej G. Svobody, v areálu Envelopa (Šmeralova ul. 12), kolej E. Rošického (U Sportovní haly 4).

Další informace, příp. objednávky na adrese: Úbytovací kancelář SKM UP, Šmeralova 8, 771 11 Olomouc, tel: 068/522 6057, 563 8017.

-stach-

Upozornění

Z důvodu čerpání řádné dovolené bude prodějna skript v době **od 6. 7. do 31. 7.** zavřena.

-dž-

Stručně

Rektor UP prof. RNDr. L. Dvořák, CSc., předal v úterý 16. 6. 1998 **pamětní medaili Howardu Blaningovi** z Miami University jako výraz poděkování a ocenění jeho všestranné podpory studentů UP při jejich studijních pobytech na této partnerské americké univerzitě.

* * *

Ve středu 17. 6. proběhly v prostorách Katedry romanistiky FF UP **obhajoby závěrečných prací** – projektů zakladatelů malých (fiktivních) podniků – prvních absolventů bakalářského studia oboru odborný francouzský jazyk – aplikovaná ekonomie. Teoretickou přípravu vedli lektori společnosti METER, s.r.o., aplikaci podnikatelského záměru a celkové vedení při zpracování projektu zabezpečovala svými lektory společnost IFT Progres, a.s.

* * *

V budově PŘF UP v Hejčíně proběhla 17. 6. 1998 prezentace diplomových prací letošních absolventů Katedry matematické informatiky PŘF UP na téma **Software a metoda přerozdělení rozpočtů vysokých škol a Evidence a řízení kreditního systému**.

* * *

Ve čtvrtek 25. 6. byla v olomouckém Muzeu umění slavnostně zahájena výstava **Oznámení o Ikarově letu** s podtitulem „Olomoucká šedesátá léta v zrcadle výtvarné kultury“.

* * *

Ve dnech 3. – 27. 6. proběhla ve Vlastivědném muzeu v Olomouci přehlídka výtvarné tvorby ZŠ a ZUŠ pod názvem **Olomoucké bienále 1998**, které pořádala Katedra výtvarné výchovy PdF UP.

* * *

Mezinárodní vědecko-odbornou konferenci **XI. DIDIMATECH 98** uspořádala ve dnech 24. – 25. 6. 1998 Katedra technické výchovy PdF UP.

-mao-

Kolébka antických bájí

Pod tímto názvem pořádá odborová organizace PdF UP v termínu od 4. 9. do 13. 9. 1998 zájezd do Řecka v ceně 11 890 Kč. Zájemci o bližší informace se mohou obrátit na PaedDr. V. Klapala (PdF UP, tel. 563 5156).

-red-

Pozvánka na výstavu

Katedra anorganické a fyzikální chemie PŘF UP zve širokou akademickou obec k návštěvě výstavy, na které budou prezentovány výsledky spolupráce katedry s lékařskou praxí v oblasti řešení problematiky močových a žlučových kamenů a drog a výsledky spolupráce s Ústavem soudního lékařství LF UP v Olomouci.

Výstavu s názvem **Struktura mikrosvěta – svět viděný neviditelnými paprsky** pořádají v Národním muzeu v Praze od 2. 7. 1998 do 11. 10. 1998 při příležitosti 18. evropského setkání krystalografů Krystalografická společnost, Národní muzeum a Archiv AV ČR s podporou MŠMT.

-přf-

Zájezd do Prahy

Dne 10. 10. 1998 se uskuteční zájezd na muzikál *Evita* do Prahy. Představení začíná v 19.00, cena zájezdu činí 300 Kč. Zájemci se mohou co nejdříve přihlásit u p. Loutocké, odd. inf. soustavy RUP, tel. 563 1067.

-lou-

Události

XI. olomoucké hematologické dny

Hematologická společnost ČLS J. E. Purkyně, Spolek lékařů ČLS J. E. Purkyně a Hemato-onkologická klinika LF UP v Olomouci pod záštitou děkanky LF UP prof. MUDr. et PhDr. J. Mačákové, CSc., a ředitele FN doc. MUDr. V. Rýznara, CSc., uspořádaly ve dnech 18.–20. 6. 1998 v prostorách Teoretických ústavů LF UP XI. olomoucké hematologické dny s mezinárodní účastí u příležitosti 3. evropského týdne boje proti leukémiím a lymfomům. Koordinátorem akce byl prof. MUDr. K. Indrák, DrSc., předseda Hematologické společnosti ČLS J. E. Purkyně a přednosta olomoucké Hemato-onkologické kliniky LF UP (na snímku uprostřed). Na

setkání zaznělo několik desítek odborných příspěvků v patnácti přednáškových blocích.

Text a foto T. Jemelka

Olomoucké dny aplikované matematiky

Ve dnech 2. – 3. 6. 1998 se konaly v Hejčíně v matematickém paviloně *Olomoucké dny aplikované matematiky*, které organizovala Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky PřF UP. Cílem této akce bylo posoudit zájem matematické i uživatelské komunity o aplikace, prezentovat získané výsledky a zkušenosti olomouckých matematiků v této oblasti, seznámit se se zkušenostmi matematiků z jiných univerzit a institucí a z Akademie věd ČR, resp. Slovenské akademie věd a konečně vytvořit příležitost pro doktorandy a mladé matematiky seznámit se s významnými odborníky.

Přestože se jednalo o pilotní akci, která měla mít charakter workshopu, s ohledem na velký zájem byla akce realizována ve formě sympoziu se dvěma sekcemi.

První se zabývala problémy deterministických matematických modelů a přibližnými a numerickými metodami, které mají nezastupitelné uplatnění zejména v technických aplikacích.

Druhá sekce se zabývala stochastickými modely, kde byla prezentována řešení zejména úloh vyskytujících se v medicíně, geodézii, zemědělství, ale též v jazkykovedě, v hodnocení úrovně znalostí studentů a v robustní diagnostice regresních modelů.

Ke zdařilému průběhu též přispěla dlouho trvající spolupráce s Katedrou aplikované matematiky MÚ v Brně, s MÚ SAV v Bratislavě a s řadou pražských matematiků, pomoc kterých je pro katedry MA a AM neocenitelná.

Organizátoři akce uvažují o pravidelném opakování těchto konferencí. Chtějí založit tradici, která obohatí image UP Olomouc a přispěje k růstu její prestiže.

Prof. RNDr. Ing. L. Kubáček, DrSc.,
Katedra MA a AM PřF UP

Přijetí nositele Nobelovy ceny

V pátek 19. 6. 1998 přijal rektor UP prof. RNDr. L. Dvořák, CSc., švédského profesora J. M. Lehna, nositele Nobelovy ceny za chemii za rok 1987.

Text a foto T. Jemelka

Interdisciplinární seminář na CMTF skončil – jak dál?

Na CMTF UP právě skončil interdisciplinární seminář *Dialog vědy a náboženství (VAN)*. Instruktor přednášel na fakultě vždy dva týdny v březnu a v květnu, mezitím byl s posluchači v kontaktu z USA na listservu a webovské stránce <<http://www.elabs.com/van>> (viz Žurnál UP, č. 20, 20. března 1998, s. 4). Předmět navštěvovalo 17 posluchačů, včetně dvou žen, z toho 14 z CMTF (10 seminaristů a 4 laici) a 3 studenti z FF UP. Kromě katolíků se kurzu účastnili 3 protestanté a jeden bez vyznání.

V detailním vyhodnocení kurzu se studenti vyslovili pro jeho pokračování v příštím akademickém roce 1998/99. Seminář byl tedy navržen do studijního plánu CMTF UP pro příští letní semestr. Kromě čtyř studentů, kteří končí studium, ostatní projeví zájem v kurzu pokračovat. Kurz by však měl být ještě rozšířen o účast studentů z ostatních fakult, zvláště z PřF UP. Všichni studenti hodnotili pozitivně listserv, jehož prostřednictvím se mezi studenty a instruktorem vyvíjela neformální, ale intenzivní a často kritická diskuse na témata probíraná v kurzu. Důsledně praktikování faktorů pokory však vytvořilo prostředí, kde vládla respekt, takže místo konfrontace docházelo spíše k obohacení pohledů u rozdílných stran. Moderátor listservu rozeslal v mezidobí 7 týdnů 33 dopisů, tj. diskusních příspěvků studentů, včetně instruktorových poznámek. Dá se proto říci, že listserv zde provedl něco, čím je význačný internet globálně pro „stlačování“ lidstva, v tomto případě pak pomohl rozvinout schopnost vést dialog ve virtuální realitě způsobem, který se často nepodaří vytvořit v učebně (podle hodnocení jednoho studenta). Webstránka VAN byla též hodnocena jako přínos, avšak studenti by tam rádi viděli víc faktického materiálu. Další kritika byla vyslovena k příliš velkému množství témat, protože nemohla být v omezeném čase instruktorem hlouběji zpracována. Za zmínku snad stojí uvést, že jedna z hlavních otázek, která byla studenty v mnoha verzích opakována, byl problém zla v lidstvu a v přírodě, a také to, jak se je tato nová disciplína

pokouší řešit. Je zajímavé, že otázka zla je dnes také jedním z hlavních problémových okruhů amerických studentů, kteří tento předmět studují. Ještě do konce tohoto semestru bude alespoň částečně probírána na listservu, který zůstává otevřen. V příštím kurzu však bude této otázce věnována zvláštní pozornost i přesto, že přítomnost zla nemůže být beze zbytku vysvětlena. Zlo totiž, jako transcendentní bytí, naši noosféru přesahuje a zůstává tak pro nás do určité míry tajemstvím (mysterium iniquitatis), které křesťanství a židovství v rozhovoru s vědou budou během evoluce lidstva postupně dekodovat. Studenti také vyslovili žádost vést více rozhovorů během semináře, což bylo plánováno, ale vzhledem k časovému omezení nebylo možné vždy dodržet. Většina účastníků kurzu též hodnotila používání médií, která budou v příštím kurzu rozšířena o několik natscape konferencí a o větší počet videozáznamů (případně i na webovské stránce) a v učebně při přenosu z laptopu na videodisplej, pokud to dovolí lepší hardware.

Templetonova nadace nedávno informovala instruktory kurzů dialogu VAN, že vysokým školám, které byly nadací pro tento kurz vybrány a vypíše jej podruhé, bude opět poskytnut grant na rozvoj tohoto předmětu. Instruktor též oznámil tuto formu semidistanční výuky na listservu Templetonovy nadace META (příspěvek č. 89), který je též věnován dialogu VAN. O další informace se na zkladě této zprávy přihlásilo už pět vysokoškolských pracovníků, z Jagellonské univerzity v Krakově, ze tří univerzit v USA a z Petrohradské státní univerzity v Rusku.

Do tohoto listservu se mohou zapsat vážní zájemci o dialog mezi vědou a náboženstvím a sledovat tam jeho současný trend a výměnu informací, které toto mezinárodní akademické fórum (má dnes už 942 členů) téměř denně v angličtině vydává. Bližší informace jak se do listservu přihlásit, jsou na webstránce <<http://www.templeton.org/meta>>.

F. Mikeš <fmikes@elabs.com>

Události

Vědecká konference mediků

Od roku 1989 se uskutečnilo několik veřejných kolokvií vědecky pracujících studentů Lékařské fakulty UP a Žurnál UP a nich informoval. Letos (10. – 11. 6. 1998) to ale byla dvoudenní konference, na které referovalo 14 studentek a 9 studentů o výsledcích své vědecko-výzkumné práce na ústavech a klinikách. Odeznělo celkem 11 přednášek z oborů teoretických a preklinických a 11 přednášek z oborů klinických. Studenti je přednesli v převážně většině spatra, na některých přednáškách vystoupili dva autoři. Přednášky byly doloženy technicky perfektní barevnou fotodokumentací v podobě tabulek, grafů, makro a mikrofotografií.

Účastníci konference vyslechli přednášku pozvaného hosta doc. ing. M. Strnada, CSc., o výzkumu inhibitorů CDK a jejich potenciálním využití v medicíně. Autor zdůraznil multidisciplinární přístup k tomuto výzkumu (chemici a lékaři různých specializací). Tlumobil také pozdrav předsedy Akademie věd ČR prof. Zahradníka přítomným studentům. Poukázal na význam výzkumných výsledků publikovaných v dobrých mezinárodních časopisech pro dobré jméno a mezinárodní pověst univerzity.

Konferenci provázela výstava literatury ve vestibulu Teoretických ústavů LF UP. Každý přednášející student našel na stole vedle dveří do posluchárny balíček publikací se svým jmé-

nem – dárek od organizátorů akce. Přípravu a hladký průběh konference, včetně publikace abstrakt, zajistili studenti sami prostřednictvím členů své organizace. Podařilo se jim to znamenitě. Uznání a dík jim vyslovil zastupující proděkan LF UP doc. MUDr. M. Dlouhý, CSc., který celou konferenci řídil.

V závěru konference promluvil prof. M. Hejtmánek o subjektivních prvcích ve vědecko-výzkumné práci. Jménem hodnotící komise pak vyhlásila paní doc. MUDr. H. Vavrková, CSc., jména autorů a tituly nejlepších prací.

Jen svatý Petr mohl být přívětivější – při večerním opékání buřtů na Svatém Kopečku přišlo. Ale kdo ví? Třeba napršelo štěstí a příští konference našeho vědeckého dorostu bude mít větší návštěvnost a hojnější diskutéry.

-mh-

V AVC UP vznikl nový výukový film

Nedávno dokončil filmový štáb Audiovizuálního centra Univerzity Palackého poslední úpravy na novém výukovém filmu s názvem *Úprava rodinu (Tělesně postižené dítě v pěstounské péči)*. Podnět k jeho vzniku dala autorka námětu a scénáře prof. PhDr. J. Koluchová, která v minulosti vedla Katedru psychologie PdF UP a svůj celoživotní profesionální zájem věnovala problematice tělesně postižených dětí. V současné době přednáší patopsychologii pro studenty Katedry aplikované tělesné výchovy

a Katedry fyzioterapie FTK UP. Právě v rámci této výuky, jejíž součástí jsou i návštěvy sociálních zařízení, ve kterých jsou umísťovány tělesně a mentálně postižené děti, se zrodil záměr přiblížit budoucím tělovýchovným a pedagogickým pracovníkům v oblasti práce s tělesně postiženými také prostředí rodin, ve kterých handicapované děti nalézají zázemí potřebné ke svému zařazení do běžného života. Na výsledném snímku spolupracovali režisér PhDr. H. Pilátová a J. Vrba.

-red-

Návštěva z Miami University

V úterý 23. 6. 1998 přijal rektor UP prof. RNDr. L. Dvořák, CSc., paní Jacqueline Wallaceovou, ředitelku Asociace absolventů Western College Miami University, která se věnuje podpoře univerzitních aktivit v oblasti výměny a studia zahraničních studentů, zejména studentů UP na M. U., a paní Sarah Risorovou, která je absolventkou Western College M. U. a šédkou donátorskou studijních programů studentů UP na M. U. a výměnných programů studentů obou univerzit. Obě dámy vyjádřily velkou spokojenost s dosavadní spoluprací i s kvalitou studijních programů, v jejichž rámci studenti z Miami University získávají v Olomouci neocenitelné zkušenosti.

-mav-

Na aktuální téma

Nový zákon o vysokých školách

Přijetí nového zákona o vysokých školách představuje bezpochyby základní předpoklad pro další fungování a rozvoj českého vysokého školství. V nastalém období, kterého by mělo být využito maj. pro detailní seznámení s jeho zněním a zejména s praktickými dopady na chod vysoké školy, jsme se obrátili na náměstka ministra školství ČR doc. ing. J. Hála, CSc., se žádostí, aby se pokusil alespoň v základních bodech shrnout klíčové změny, kterými se nový zákon o vysokých školách odlišuje od dosud platné právní normy.

První část tohoto připravovaného „seriálu“ přinášíme v tomto čísle Žurnálu UP:

Hlasováním Parlamentu ČR a podpisem prezidenta republiky dne 13. května 1998 skončil legislativní proces, který dal našemu vysokému školství nový zákonný rámec. Stalo se tak po více než pěti letech hledání společné dohody, možných kompromisů a řešení mnohdy zcela nových problémů, které s sebou přinesl rychlý rozvoj vysokého školství i celé společnosti od roku 1990. Bylo potřeba reagovat na mnohanásobně zvýšený zájem o vysokoškolské studium, na potřebu jeho diverzifikace a otevření nejen obsahové, ale i směrem k zahraničí, a to především evropské praxi. Na druhé straně bylo nutné na tento tlak odpovědět formulací systému, který by garantoval zachování vysoké úrovně studia i za nových podmínek nabídky profesně orientovaných studijních programů a změn na úrovni postsekundárního studia. Zásadní řešení si vyžádaly změny celkového ekonomického prostředí existence vysokých škol.

Máme tedy před sebou nový vysokoškolský zákon obsahující řadu změn oproti dosud platné právní úpravě, na kterou jsme od akademického roku 1990/1991 zvyklí. Pokusme se charakterizovat stručně ty základní.

Postavení vysoké školy, veřejná vysoká škola a vysoká škola soukromá

V definici postavení vysokých škol jako institucí a v jejich předpokládané rozmanitosti nastoluje zákon první zásadní změnu. Vychází nyní totiž ze skutečnosti, že právníkou osobou je pouze vysoká škola, nikoliv jako dosud její součástí. Důvodem pro soustředění právní subjektivity na této úrovni je především změna v poměrech její ekonomické existence. Vysoké škole jako právníké osobě zákon umožňuje předat státní majetek, k němuž měla dosud jen právo hospodaření. Odpovědnost za hospodaření s tímto majetkem je pak v zásadě svěřena její hlavě – rektorovi (zákon taxativně jmenuje právní úkony, kde je rektorovo rozhodnutí podmíněno souhlasem nového orgánu – správní rady; některé zvláště riskantní právní úkony v této oblasti jsou zákonem vysoké škole jmenovitě zakázány).

*Již zde je třeba se zmínit o tom, že výše uvedené platí pro tzv. veřejnou vysokou školu. Zákon se musel vypořádat již v úvodních ustanoveních s rozdělením vysokoškolských institucí na určité druhy. Nacházíme tu tak dva základní vzájemně nezávislé způsoby dělení: rozdělení na **vysoké školy univerzitní a neuniverzitní** – podle uskutečňovaných studijních programů – a na **vysoké školy veřejné a soukromé** – podle způsobu jejich vzniku, jejich vnitřního uspořádání a odlišného ekonomického základu jejich existence. Pojem státní vysoká škola je dnes vyhrazen specifickému sektoru vojenských a policejních vysokých škol.*

Dělení na veřejné vysoké školy a vysoké školy soukromé je pro konstrukci zákona proořadným. Průtom klíčové je definování veřejné vysoké školy zřízené a rušené zákonem, které je věnována část druhá zákona (§5–§38). Veřejná vysoká škola má zákonem stanoven nejen způsob svého vzniku, možné dělení na předpokládané součásti, ale i systém vnitřních orgánů a jejich kompetenční vztahy. Do vlastnictví veřejné vysoké školy se převádí dosud státní majetek. Zákon proto stanoví základní rámec jejího hospodaření, tvorby rozpočtu. Ve vztahu

k veřejné vysoké škole je též vymezena působnost ministerstva, které má právo hospodaření veřejné vysoké školy kontrolovat.

Soukromá vysoká škola je definována částí třetí zákona. Už na první pohled je to v porovnání s právní úpravou veřejné vysoké školy část nepoměrně stručnější (§39–§ 43). Neznamená to přitom menší míru pracovitosti, ale objektivně daný odlišný právní přístup k soukromému sektoru v této oblasti.

Soukromá vysoká škola může být zřízena právníky osobami (např. obchodní společnosti, nadace, obecně prospěšné společnosti a další), a to na základě udělení státního souhlasu. Státní souhlas je možné udělit i právníké osobě, která ještě nevznikla, ale je právně kvalifikovaným způsobem prokázáno, že byla založena nebo zřízena. Státní souhlas je udělován ministerstvem a je základní podmínkou pro vznik a působení soukromé vysoké školy. Nelze ho převádět na jinou právníkou osobu a rovněž tak nepřechází na právní nástupce právníké osoby, které byl udělen originálně. Taxativně jsou dány závažné důvody, pro které je udělení státního souhlasu odepřeno. Zároveň s udělením souhlasu se uděluje i akreditace příslušných studijních programů a registrují vnitřní předpisy soukromé vysoké školy.

Soukromým vysokým školám není předepisována vnitřní struktura ani způsob řízení, také rozsah zákonem stanovených povinností je podle toho menší než u vysoké školy veřejné. Stejně jako na veřejné vysoké školy se na ně ovšem vztahují obecná ustanovení o studijních programech, studiu, studentech, akademických pracovnících a akreditaci – je to výraz péče o srovnatelnost úrovně vzdělávání obou sektorů vysokého školství. Zákon také stanoví postup pro rozhodování o udělení státní dotace – vztahuje se pouze na obecně prospěšnou

Dokončení na str. 6

Z vědeckých pracovišť UP

Molekulární cytogenetika v klinické praxi

Podnětem k tomuto článku byla znamenitá přednáška RNDr. Marie Jarošové, CSc., z Hemato-onkologické kliniky LF UP pro postgraduální studenty (15.4.). Autorku jsme požádali, aby svou pracovní oblast přiblížila našim čtenářům.

Je však nutné něco předeslat. Hybridizační metody, o nichž bude řeč, využívají s neobvyčejnou technickou důmyslností doplňkovosti stavebních složek – bázi dvouvláknové molekuly DNA. Pravidlo komplementarity znají studenti již ze střední školy: A-T, G-C. Znamená, že je-li na jednom DNA vlákně např. posloupnost bázi TATAGC, bude z chemických důvodů na odpovídajícím úseku vlákna komplementárního sekvence ATATCG. Čtyřpísmennou abecedou jsou na dlouhých vlákních chromozomové DNA zapsána slova, věty i dlouhá souvětí s příslušnou interpunkcí u všech organismů, včetně člověka (výjimkou jsou některé viry). Některá slova genetického programu (DNA sekvence) jsou specifická pro jednotlivé lidské chromozomy nebo určují stav zdraví či nemoci a jsou známa. Podle nich se připravují chemickou syntézou DNA sekvence komplementární, označené barevným markerem. Tak se vyrábějí genetické sondy. Sondy s různou sekvencí a s různým barevným označením dodávají výrobci do diagnostických a výzkumných laboratoří podle požadavků odborníků. Ti je používají k molekulárnímu „ohmatávání“ DNA sekvencí v buňkách (nejčastěji krevních) s cílem zjistit přítomnost/nepřítomnost odpovídající DNA sekvence na chromozomech vyšetřované osoby. Dejme nyní slovo paní doktorce Jarošové:

Od počátku 19. století je známo, že vznik nádorů je provázen změnami genetického materiálu buňky. Později bylo prokázáno, že jde o změny chromozomů, které vedou u nádorových onemocnění krevního systému (leukémií a lymfomů) k maligní transformaci (vzniku nádoru). Metodami klasické cytogenetiky bylo zjištěno, že příkaz specifických změn má u leukémií a lymfomů diagnostický, prognostický a léčebný význam.

Klasická cytogenetika 70tých let založená na pruhovacích technikách umožnila odkrývat změny chromozomových úseků (pruhů) v rozsahu desítek tisíc bází DNA. Změnami postižené oblasti a geny jsou však mnohdy tak malé, že je klasická cytogenetika nerozpozná. Nesmíme také zapomenout na to,

že klasická cytogenetická analýza se provádí na dělicích se buňkách a to znamená, že z této analýzy jsou vyloučeny všechny buňky, které se nedělí, buňky v konečném stádiu diferenciace, ale i nádorové buňky s nízkým proliferacním a mitotickým potenciálem. Teprve rozvoj molekulární biologie v 80tých letech umožnil identifikovat geny jako jsou onkogenní a supresorové geny a přispěl k poznání jejich úlohy u onkogenezi (vzniku nádoru). Molekulární genetika umožnila vytvořit citlivé molekulárně cytogenetické metody, které překonaly nedostatky klasické cytogenetiky. Jsou to fluorescenční in situ hybridizace DNA (FISH) a komparativní genomická hybridizace (CGH).

FISH umožňuje detegovat specifické nukleotidové sekvence u morfologicky zachovalých chromozomech, buňkách a tkáních bez ohledu na to, zda se buňky dělí nebo nedělí. Jednotlivé sondy obsahují specifické nukleotidové sekvence a liší se svou velikostí, která je určující pro identifikaci chromozomové změny. Např. pro určení změn v počtu chromozomů používáme centromerické sondy nesoucí specifické sekvence alfa a beta satelitní DNA, které jsou lokalizovány v centromerických oblastech jednotlivých chromozomů. K dispozici jsou i sondy pro identifikaci genů, jejichž změna způsobuje specifické maligní onemocnění. Nejznámější je sonda pro detekci přestavby genů BCR a ABL u nemocných s chronickou myeloidní leukémií (CML) a akutní lymfoblastickou leukémií (ALL). Příkaz takové změny má zásadní diagnostický a prognostický význam. FISH umožnila mj. objev nové translokace – t(12; 21) u dětských akutních leukémií, jejíž průkaz znamená pro dítě dobrou prognózu.

FISH umožňuje sledovat u nemocných s nádorovým onemocněním krevního systému odpověď na léčbu a monitorovat minimální reziduální chorobu, tj. výskyt ojedinělých nádorových buněk např. u nemocných po transplantaci kostní dřeně. V posledních dvou letech byla technika FISH zdokonalena natolik, že dokáže identifikovat změny všech 23 párů chromozomů v jedné hybridizační reakci. K tomu slouží sondy pro jednotlivé chromozomy značené různými fluoreskujícími barvami. Mnohobarevný obraz lidských chromozomů (karyotyp) připravený technikou multicolor-FISH je současným vrcholem a snem všech cytogenetických laboratoří.

Metoda FISH posunula možnosti určení genetických změn z úrovně chromozomů na úroveň genů. Na jejím základě lze očekávat poznání dalších cytogeneticky dosud nezjištěných změn, které povedou k určení dalších genů a jejich úlohy při vzniku nádorové buňky. V naší cytogenetické laboratoři je FISH rutinní metodou a její velký význam potvrzují výsledky prezentované v publikacích a na domácích i mezinárodních sympozii. Např. na konferenci Evropské cytogenetické společnosti v Recku v červnu 1997 sdělení s názvem „Cytogenetic and FISH Study in 36 children with acute lymphoblastic leukemia“.

V rámci grantového projektu IGA MZD „Zavedení komparativní genomické hybridizace (CGH) pro zpřesnění detekce a studium klinické významnosti genetických změn u dětských ALL“ se v naší laboratoři soustřeďují krevní vzorky od všech dětských hematologických malignit ČR k vyšetření metodou FISH a CGH.

-mh-

Mezinárodní ocenění vědecké práce doc. ing. M. Strnada, CSc.

Není dosud běžné, že by čeští vědci dostávali prestižní mezinárodní ocenění za přínos rozvoji určité oblasti vědy. Česká republika a Univerzita Palackého se dočkala v těchto dnech významného uznání za vědeckou práci, kterou v posledních letech rozvíjel doc. ing. Miroslav Strnad, CSc., s kolektivem svých spolupracovníků v Laboratoři růstových regulátorů, která je součástí Katedry botaniky Přírodovědecké fakulty UP a Ústavu experimentální botaniky AV ČR.

Od roku 1991 uděluje Evropská fytochemická společnost, díky sponzorství francouzské firmy Rhone-Poulenc-Rorer, cenu za fytochemii. Cena je udělována vědeckým pracovníkům, kteří rozhodujícím způsobem („outstanding contributions“) přispěli k rozvoji v této oblasti vědeckého poznání. Za rok 1998 byla cena udělena doc. M. Strnadovi za zásadní příspěvek k identifikaci, analýze a biochemii aminopurinových fytohormonů. Cena zahrnuje pamětní stříbrnou medaili a čestné uznání Evropské fytochemické společnosti. Doc. M. Strnad je prvním ze zemí bývalého tzv. „sovětského bloku“, komu se tohoto uznání dostalo. Slavnostní předání ceny proběhlo v rámci sym-

pozia Future Trends in Phytochemistry, které se konalo ve dnech 7. – 10. 5. 1998 ve starobylém klášteře Rolduc nedaleko holandského města Kerkrade (poblíž Maastrichtu). Oceněná práce byla prezentována v plenární přednášce doc. M. Strnada na téma „Aromatické cytokininy – současnost a perspektivy“.

Kolektiv pracovníků Katedry botaniky PřF UP a Laboratoře růstových regulátorů PřF UP a AV ČR upřímně blahopřeje Mirkovi k tomuto mimořádnému ocenění a přeje mu mnoho entuziasmu a dalších vědeckých úspěchů.

Za výše uvedená pracoviště

doc. ing. A. Lebeda, DrSc.,
vedoucí Katedry botaniky PřF UP

Pozn. red.: Nebyloá zvykem, aby se v případě podobných významných úspěchů čeští vědci aktivně prezentovali širší veřejnosti. Protože se domníváme, že právě tímto způsobem lze přispět ke zvyšování prestiže vědy a vysokého školství ve společnosti, přimlouváme se za to, aby vědecko-výzkumná pracoviště UP větší měrou informovala o dosažených výsledcích práce svých špičkových odborníků alespoň na stránkách univerzitního časopisu.

-mh-

Nový zákon o vysokých školách

Dokončení ze str. 5

společnost a není nároková. Pravidla pro její udělení však jsou obdobná jako pravidla pro stanovení dotací veřejné vysoké škole. Pokud soukromá vysoká škola státní dotaci obdrží, zvětší se její povinnosti o vypracování výroční zprávy o hospodaření, její předložení ministerstvem a zveřejnění.

Řešeny jsou také případy, kdy se některé opatření soukromé vysoké školy dostane do rozporu se zákonem nebo jiným právním předpisem; v takovém a v taxativně jmenovaných dalších případech může ministerstvo udělený státní souhlas odejmout.

Vztah soukromé vysoké školy a jejích studentů bude upraven smluvně. Tak se upraví vzájemné závazky obou stran a také budou řešit důsledky jejich neplnění. Předmětem smlouvy bude především výše školného, termíny a podmínky jeho placení, smlouvání, vracení apod. Je to oblast smluvní volnosti, kterou nebylo vhodné upravovat výslovně zákonem.

Doc. ing. J. Hálek, CSc.,
náměstek ministra školství ČR

Dalším bodům nového vysokoškolského zákona se budeme věnovat v příštích číslech Žurnálu UP.

Knižní novinka

Sborník Badatelská metoda Oldřicha Králíka v kontextu soudobé literární vědy (Danal, Olomouc 1998, 119 s.) obsahuje 18 referátů z konference uspořádané literárněvědnou sekci Katedry bohemistiky FF UP. Profesor Králík (1907–1975) vypracoval metodu literární stratigrafie založenou na analýze tvůrčího procesu v čase, na poznání

vnitřní logiky a jedinečnosti díla, na rekonstrukci autorova tvůrčího aktu – uvádí v předmluvě sborníku A. Štěrbová. Oldřich Králík náleží k vědeckým osobnostem Univerzity Palackého, jejichž dílo svou odezvou a významem přesáhlo hranice regionu.

Jubilea

Životní jubileum prof. Tárníkové

V červenci oslaví životní jubileum profesorka Katedry anglistiky a amerikanistiky FF UP prof. PhDr. Jarmila Tárníková, CSc. Za téměř čtyři desetiletí svého působení v Olomouci se stala jednou z nejvýznamnějších českých anglistek.

Patří mezi mladší generaci skupinky univerzitních profesorů tohoto oboru u nás a pokračuje v tradici I. Poldaufa a J. Macháčka, u kterých také v 50. letech studovala obor angličtina-čeština.

Profesorka Tárníková pokračuje v přínosné tradici konfrontačního výzkumu obou jazyků, zkoumá syntaktický popis moderní angličtiny z komunikativního hlediska a studuje informační strukturu angličtiny z hlediska větného i nadvětného. Je spoluautorkou základní vysokoškolské učebnice angličtiny a autorkou řady skript a vědeckých článků. Ve své práci překročila hranice regionu i země, pravidelně přednáší v zahraničí, zejména ve Velké Británii, a je aktivní členkou českých i zahraničních filologických společností.

Profesorka Tárníková však zůstává hlavně pedagogem s množstvím diplomových a seminárních prací, vychovává doktorandy, je členkou habilitačních komisí a hodnotících komisí pro jmenování profesorů, stejně jako specializovaných skupin odborníků, které se podílejí na řešení problémů spojených se systémem vysokoškolského vzdělávání u nás.

Doc. PhDr. V. Rejcha, CSc.,
Katedra anglistiky a amerikanistiky FF UP

Při příležitosti významného životního jubilea předal rektor UP 23. 6. 1998 prof. RNDr. L. Dvořák, CSc., stříbrnou pamětní medaili UP doc. RNDr. Janu Lasovskému, CSc., děkanovi Přírodovědecké fakulty UP.

Text a foto -tj-

Při příležitosti významného životního jubilea předal 23. 6. 1998 rektor UP prof. RNDr. L. Dvořák, CSc., bronzovou pamětní medaili UP vedoucímu právního oddělení RUP JUDr. Ludvíku Antonůvi (na snímku s prorektorkou UP doc. PhDr. L. Horovou, CSc.).

Text a foto -tj-

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

„V čele živočišstva sluší se jmenovati slona,“ píše český obrozenecký polyhistor Jakub Malý v „Riegorově Slovníku naučném“ v rámci hesla věnovaného západoindickému království Siamu (dnes Thajsko) a pokračuje:

„BÍLÝ SLON

požívá úcty božské, chová se ve zvláštním posvátném stavení jako druhdy u Egyptanů byk Apis, náleží ke královským regaliím a tvoří v šarlatovém poli znak říše.“

Tážeš se zajisté, akademické občanstvo olomoucké, jakpak souvisí siamský bílý slon s univerzitním dneškem. Odpovím poukazem na „Kanadské listy“, internetovou přílohu českého internetového deníku „Neviditelný pes“ (<http://pes.eunet.cz/canlist/canlist.htm>). V čísle z 8. června 1998 popisuje výrobce „Britských listů“ Miloš Kaláb bílého slona, jehož obdržela kanadská Queen's University v Kingstonu. Nejednalo se osem o skutečného albinotického chobotnatce určeného pro univerzitní zoo či cirkus, nýbrž o anglický zámek Herstmonceux. Uvedený zámek v hodnotě 12 milionů dolarů věnoval uvedené univerzitě její dvacátý absolvent Alfred Bader, spoluzakladatel světověznámé chemické firmy Sigma-Aldrich v Saint Louis. Bader sice zámek nekoupil, ale když se dozvěděl, že je na prodej, obdaril svou alma mater 150 tisíci akcií své firmy (mohl si tak tento dar odečíst z daní z příjmu). Vedení Queen's University se muselo zavázat, že darované akcie prodá a z výnosu tohoto prodeje koupí 500 let starý zámek Herstmonceux, nalézající se 13 km za obcí Battle, dějištěm bitvy u Hastingsu roku 1066. Bader dále požadoval, aby vedení univerzity zřídilo v zámku Středisko pro mezinárodní studia s tím, že v zámku bude ročně studovat 540 studentů z celého světa a každý z nich zaplatí 8000 dolarů školného (540 dolarů krát 8000 dolarů se rovná 4 320 000 dolarů).

Dříve než se v zámku objevili první studenti, musela Queen's University objekt upravit, což si vyžádalo celkem 14 milionů dolarů. V letošním roce studuje v Herstmonceux 127 studentů, což je dvakrát víc než v předešlých letech. Protože se mateřské univerzitě letos nedostává 5,6 milionu dolarů, navrhl univerzitní senát zámek Herstmonceux prodat. Když se Bader dozvěděl o tomto záměru, daroval univerzitě další milion dolarů, aby si mohla zámek ponechat, jenže ten milion byl příslovečnou malinou pro slona a zámek vyžaduje další investice. V roce 2035 má Queen's University splatit půjčku, kterou uzavřela, aby mohla Herstmonceux adaptovat, a tak se hledají zájemci, kteří by zámku využívali pro rekreační či obchodní účely a podíleli se na jeho údržbě – zatím se Queen's Uni-

versity obrátila za tím účelem na jiné kanadské vysoké školy.

Prezident Queen's University se však nepokrytě vyjádřil, že Herstmonceux je „bílý slon“. Touto metaforou se dnes v Kanadě označuje vše, co nespňuje očekávání nebo na čem se ztrácí spousta peněz. Siamští králové totiž obdarovávali bílými slony svoje dvořany, kteří se jim nějak znelibili. Dvořan upadnuvší do královské nemilosti musel pak poskytovat darovanému posvátnému zvířeti stejnou péči, jaké se dostávalo královským bílým slonům, takže takový dvořan byl vbrzku zruinován. Můžeme dodat, že v Evropě, kde se bílí sloni nevyskytují, se nebezpečný dar označuje jako dar danajský, což je ohlas Iliady, jež líčí, jak Řekové (Danové) věnovali Trójánům velkého dřevěného koně, v jehož útrobách se skrývali řečtí vojáci. Ti pak – když Trójáné nadšeně odtáhli koně dovnitř městských hradeb – otevřeli svým soukmenovcům trojské brány.

Daleko „přátelštější“ dar obdržela od polského státu Varšavská univerzita – obrovitý komplex těch nejreprezentativnějších budov v centru Varšavy, bývalé sídlo Ústředního výboru Polské sjednocené dělnické strany. Vedení Varšavské univerzity promptně tento komplex pronajalo rozličným bankám a polské burze a z mastného nájmu financuje opravy dosavadních univerzitních budov a stavby budov nových, odpovídajících moderním potřebám univerzitní výuky a vědeckého výzkumu.

Pokud jde o Univerzitu Palackého v Olomouci, ta má s bílými slony jisté zkušenosti. Po obnovení olomouckého vysokého učení v roce 1946 získala Univerzita Palackého z poválečných konfiskací zámek Žádlovice u Loštic, v roce 1949 se však zámku zřekla, když se ukázalo, že Ministerstvo školství ČSR nehodlá na úpravy a údržbu zámku nijak přispívat; v zámku bylo nato zřízeno zemědělské odborné učiliště. Olomoucký regionální tisk zaznamenal nedávno hlas olomouckého akademického občana volající po navrácení zámku Žádlovice Univerzitě Palackého. Jaký je současný stav zámku Žádlovice a kdo je jeho nynějším vlastníkem, nemám tušení, ale nemohu se zbavit dojmu, že tento zámek se nápadně podobá sněžné bílému a pořádně vyhladovělému tlustokožci s táákovýmhle chobotem...

Jiří Fiala

Anglický zámek Herstmonceux, „bílý slon“ kanadské Queen's University

Studentská rubrika

Zuстріч chce změnit všeobecný vztah k ukrajinským lidem

Postoj českého člověka k ukrajinskému je z převážné části omezen na pohled dělníka, kopáče na silnicích, případně na ukrajinskou či ruskou mafii a negativní jevy s ní spojené. Ukrajina je zemí se špatným hospodářstvím (stav hospodářství je ještě horší než v Rusku) a úsilí o jeho obnovu je mj. brzděno politickými problémy. I když statistiky uvádějí, že počet ukrajinských příslušníků se v České republice pohybuje kolem sta tisíc, reálné množství je mnohokrát vyšší. Do ČR přijíždějí tito lidé převážně ilegálně, za práci, které je na Ukrajině sice dost, ale není ohodnocena. Poměrně živě tam funguje výměnný obchod, za odvedenou práci obdržíte např. padesát kilo cukru či několik litrů vodky... Většina ukrajinského národa jsou lidé velmi chudí, žije zde ale velmi úzká vrstva těch, kteří disponují velkým jměním. Tzv. střední vrstva ukrajinskému národu chybí. I přesto má ukrajinská oblast co nabídnout. Je totiž zemí s překrásnou, nedotčenou krajinou, zajímavou a bohatou kulturou a dlouhou historií.

Zuстріч – česko-ukrajinský spolek pro mezinárodní integraci

Většina sdružení vznikající v současnosti často na půdách univerzit, je orientována na Západ. Co se týče zájmu o Ukrajinou republiku, existují v ČR dvě sdružení. Jedno má sídlo v Praze, druhé v Olomouci. Olomoucké, s názvem *Zuстріч*, vzniklo oficiálně v lednu 1998. Poprvé se představilo v rámci ekumenické bohoslužby (9. 6.), jejíž téma se soustředilo právě na vztah Čechů a Ukrajinců. Bohoslužba, v jejímž průběhu vystoupil sbor ukrajinských bohoslovců Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, proběhla v kapli Pötingea. Jak uvedla předsedkyně sdružení Klára Veselá, studentka CMTF UP, ukrajinské slovo *zuстріч* znamená v češtině setkání. Cíl pak členové sdružení spatřují ve vytváření prostoru pro tato setkání.

Jak Zuстріч vznikl?

Na počátku všeho byla moje osobní sympatie k několika ukrajinským lidem. Ti mne začali zasvěcovat do ukrajinské kultury, historie a problémů ukrajinských lidí, kteří působí v ČR, řekla zakladatelka sdružení K. Veselá, které vadí postoj českých lidí k Ukrajincům, pracujícím v ČR a vůbec k tomu, jaký u nás vládne všeobecný názor na ukrajinský národ. *Ukrajinství lidé mne nadchli přístupem, jenž je často diametrálně odlišný od našeho, nadchli mne také myšlením. Jinak pojímají základní lidské hodnoty, jakými jsou např. přátelství a rodina. Snaží se, samozřejmě to nemohou a nechci generalizovat, uchovat tradičnější životní přístup a jsou ohromně pyšní na svou zemi, podotkla studentka K. Veselá. Několika přáteli jsme se tedy rozhodli, že bychom se pomocí občanského sdružení mohli snažit tento pohled pomalu změnit. Například tím, že ukážeme českým lidem ukrajinskou kulturu v jiném světle, prostřednictvím různých koncertů, výstav, přednášek, dodala předsedkyně sdružení Zuстріч.*

Pomoc v oblastech práce

Většina Ukrajinců, kteří u nás pobývají (oficiální statistiky říkají, že 66% procent z nich mají středoškolské vzdělání s maturitou, 15% pak vysokoškolské vzdělání), přijela do ČR za práci ilegálně. Práci i bydlení jim zprostředkovává ukrajinská, ruská nebo česká mafie, na které jsou takřka životně závislí. Jak uvedla Klára Veselá, velkou pomocí by pro tyto lidi

bylo, kdyby se jejich práce stala legální. *V žádném případě nechceme Ukrajince nějak zvýhodňovat. Rádi bychom jen pomohli v tom, aby mohli u nás pracovat legálně. Současné možnosti jsou popravdě řečeno jen pouhou teorií, a to už proto, že práci v zahraničí (v ČR) předchází úmorný maraton, který spočívá v absolvování velmi dlouhé cesty do Kyjeva. Tam každý zájemce musí vystát dlouhou frontu, zaplatit neskutečné peníze (několik stovek dolarů), pak se vrátit zpět do Užhorodu pro další razítka, aby opět mohl odjet do Kyjeva pro oficiální povolení. Protože je tento maraton pro většinu Ukrajinců po všech stránkách nedostupný a situace je na Ukrajině taková, jaká je, přijíždějí k nám ilegálně. Celé situaci by mohla pomoci pobočka Velvyslanectví ČR v Užhorodě, uvedla Klára Veselá.*

Plány, entuziasmus, nadšení kontra finance

Kromě kulturních akcí chce *Zuстріч* pořádat také tábory pro ukrajinské děti, především pro děti z postižených oblastí Černobylu a pro děti pocházející ze sociálně nejslabších rodin. Výhledově se uvažuje i o mezinárodním setkání mládeže, ať už na území Ukrajiny nebo na území jiných států či výpravy do nedotčených oblastí Karpat. *Akci, které bychom chtěli uspořádat, se může účastnit kdokoli, kdo jeví o danou oblast zájem. Dominová se, že lidé v ČR mají z Ukrajiny zbytečně strach. Negativní vztah k této zemi je také poznamenán různými předsudky (např. spojují často Ukrajinu s Ruskem). Češi vůbec neví, jaké bohatství a krásy Ukrajina skrývá, řekla slečna Veselá, předsedkyně sdružení, které má v současnosti zhruba dvacet členů. Sdružení také uvažuje o rozšíření spolku na východní křesťany. Největším snem *Zuстріče* je ale vytvořit v Olomouci česko-ukrajinské centrum (podobné již existuje ve Vídni).*

M. Poláková

Mezinárodní studentský vědecký tábor

V květnu 1998 se skupina studentů PdF UP – členek vědeckého kroužku studentů Katedry učitelství 1. stupně základní školy – účastnily 5. mezinárodního studentského pedagogicko-vědeckého tábora, který se konal v Polsku na Univerzitě v Opoli. Obsahem zkoumání se stala problematika postavení cizího jazyka v systému vzdělávání na 1. stupni základních škol v Polsku.

Již na úvodním semináři bylo zdůrazněno, že je třeba věnovat zvýšenou pozornost výuce cizích jazyků u dětí mladšího školního věku, a to především v souvislosti s naším plánovaným vstupem do Evropské unie. Znalost cizích jazyků může dětem pomoci překonat jazykové bariéry. Rada Evropy vyzvedává především toleranci k jiným zvykům různých národů, humanistický charakter setkávání lidí.

Závažnost těchto tvrzení a způsob jejich realizace v Polsku jsme si mohly ověřit v následujících dnech. Navštívily jsme výuku anglického a německého jazyka na vybraných základních školách v Opoli.

Na základní škole č. 29 se vyučuje klasickou metodou, ale i metodou Marie Montessori. Děti se učí cizí jazyk podle přání rodičů již od 1. třídy. Mohou se učit až dva cizí jazyky, ale rodiče musí platit náklady na výuku, tzn. lektora. Škola totiž nemá vlastní kvalifikované učitele, ale využívá služeb lektorů jazykové

školy Junior, která poskytuje veškerý učební materiál dětem zdarma.

Základní škola č. 26 je v příměstské části Opole, kde žije německá menšina. Většina dětí, které do ní dochází, má dvojí národnost – polskou i německou. Proto se učí dva mateřské jazyky – polštinu a němčinu, ale s rozličnou dotací hodin. Polština je dotována sedmi hodinami týdně, němčina pouze třemi hodinami. Ostatní předměty se vyučují (pro nedostatek německy mluvících učitelů) jen v polštině. A tak jsme se paradoxně u dětí s německou národností setkaly s neznalostí vlastního jazyka.

Právě nedostatek kvalifikovaných učitelů cizích jazyků na školách vidí jako největší problém současného polského školství ředitelka opolského metodického střediska. Při naší návštěvě nás seznámila s programem rozšiřování aprobace učitelů o cizí jazyk, s kurzy prohlubujícími znalost cizího jazyka a s aktivitami, které ve spolupráci s britským a německým konzulátem zprostředkovávají učitelům studijní stáže v zahraničí.

Na závěrečném semináři se vyhodnocovaly výsledky dotazníků, které jsme ve spolupráci s polskými studenty zadávaly na polských školách. Dotazníky zjišťovaly postoj polských dětí, učitelů i budoucích učitelů z řad studentů pedagogických fakult k problematice výuky cizích jazyků. Všechny výsledky podpořily snahu vyzvednout důležitost a nutnost zařazení cizího jazyka do učebních osnov již na 1. stupni základních škol.

Pořadatelé 5. mezinárodního studentského pedagogicko-vědeckého tábora neporušili tradici vynikající organizace každého setkání, prodchnutého milou a přátelskou atmosférou. Prožili jsme týden plný inspirativních podnětů pro naši další praxi. Zajímavé bylo porovnání stylu, způsobu a formy výuky cizího jazyka přímo na školách a také srovnání přípravy učitelů cizích jazyků pro děti mladšího školního věku na naší fakultě v Olomouci, kde již existuje studium učitelství pro 1. stupeň s cizím jazykem. Na Univerzitě v Opoli tato možnost není.

Ráda bych vyjádřila své poděkování všem, kteří se podíleli na uskutečnění tohoto pro nás tak prací, poznáním i zábavou naplněného týdne.

Paola Novosádová,
členka vědeckého kroužku studentů
Katedry učitelství 1. st. ZŠ na PdF UP

... a tento týden...

SOBOTA 27. ČERVNA – NEDĚLE 28. ČERVNA

Sportoviště UP, Bělkovice-Lašany, Moravský Beroun: Knápkův memoriál – sportovní soutěže tělesně postižených. Pořádá FTK UP.

ÚTERÝ 7. ČERVENCE – PÁTEK 10. ČERVENCE

Laboratoř růstových regulátorů Katedry botaniky PřF UP, Olomouc-Holice: Dny rostlinné fyziologie – mezinárodní symposium. Pořádá Laboratoř růstových regulátorů Katedry botaniky PřF UP.